

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

ביאור הדין השלישי במשנה

[תובע ברי ונתבע ברי]

לדעת רב נחמן ורבי יוחנן, מאחר שהמשנה מדברת באופן שהנתבע מודה במקצת, הרי יש עליו שבועת מודה במקצת, ואם כן יש לו להישבע שהפרה שמתה שכורה היתה כדבריו, וכשישבע יפטר מלשלם.

ולדעת רב הונא ורב יהודה, אף על פי שהמשנה אינה מדברת באופן שיש על הנתבע שבועת מודה במקצת, [אלא או במקבל פרה אחת, ומתה, וטוען שמתה בזמן השכירות, או במקבל שתי פרות, ומתה אחת מהן, וטוען שהשכורה מתה], מכל מקום התובע יכול לגלגל על הנתבע שישבע שהפרה המתה שכורה היא כדבריו, שהרי אף לפי טענתו של הנתבע, שהשכורה מתה, יש לו להישבע שבועת השומרים, שמתה באונס, ומתוך שמחויב להישבע שמתה באונס, יגלגל עליו להישבע שהשכורה מתה, וכשישבע על כך יפטר מלשלם.

וכבר הבאנו בתחילת הסוגיה את המבואר מדברי התוס', שרק בדין הזה ששניהם טוענים טענת ברי, יש לחייב את הנתבע שישבע שהשכורה מתה, על ידי גלגול שבועה, מחמת שחייב שבועת השומרים. אבל בדין הראשון והרביעי לא שייך גלגול שבועה, כי הנתבע טוען איני יודע, ובדבר שהנתבע אינו יודע, אין מגלגלים עליו שבועה. ובדין השני לא שייך גלגול שבועה, כי התובע אומר שמא, וכשהתובע אומר שמא, אינו מגלגל שבועה אלא בדבר הדומה, אבל שבועת השומרים ושבועה ששכורה מתה אינן דומות, ואין מגלגלים.

ביאור הדין הרביעי במשנה

[תובע שמא ונתבע שמא]

הדין המבואר במשנה, שכששניהם מסופקים חולקים את הממון, [כלומר השואל ישלם חצי דמי הפרה המתה], אינו אלא לדעת סומכוס, שפוסק בכל ספק ממון, שחולקים את הממון בין הנידונים.

אבל לדברי חכמים, מאחר שאין לתובע ראייה שהדין עמו, אין מוציאים ממון מיד השואל, שבכל ספק ממון מעמידים את הממון ביד מי שהוא אצלו, והמוציא מחבירו עליו להביא ראייה שהדין עמו.

ספק לעניין שאל ואחר כך שכר

המקבל פרה בשאלה, מתחייב במשיכתה באונסים ובגנבה ואבדה. והמקבל פרה בשכירות, מתחייב במשיכתה בגנבה ואבדה. ומעתה יש להסתפק, במקבל פרה בשאלה, וכשכלו ימי השאלה חזר ושכרה מבעליה בעודה ברשותו, האם גם מעתה חיובו בגנבה ואבדה הוא מחמת המשיכה הראשונה, שקיבל את הפרה בשאלה, כי לעניין חיובים שהיו לו קודם, לא נעשה קניין חדש בשכירות, או שבשעה

ששכרה נעשה קניין חדש על כל חיוביו, [וזכה בזה בקניין חצר].

ונפקא מינה מהספק הזה, אם בשעה שקיבל את הפרה בשאלה היו בעליה עמו, ובשעה ששכרה לא היו בעליה עמו, שאם בדרך כלל חיוביו בגנבה ואבדה הם מחמת המשיכה הראשונה, כאן הוא פטור, כי בשעת המשיכה הראשונה היו בעליה עמו, אבל אם חיוביו בגנבה ואבדה באו לו בקניין חדש בשעה ששכרה, חייב בהם, משום שבאותה שעה לא היו בעליה עמו.

ספק לעניין שכר ואחר כך שאל

אף אם נאמר שחיוב גנבה ואבדה של שכירות שאחר שאלה, הוא מחמת המשיכה הראשונה, ואם היו בעליו עמו באותה שעה פטור, עדיין יש להסתפק בשאלה שאחר השכירות, שבזה בוודאי חיוב האונסים של השאלה הוא מחמת הקניין החדש, שהרי מתחילה לא היה חייב באונס, ואם כן כשם שחיוב האונסים הוא מחמת הקניין החדש, כך חיוב גנבה ואבדה הוא מחמת הקניין החדש.

או שכל מה שהיה חייב בו קודם השאלה כגנבה ואבדה, גם עתה חייב בו מחמת הקניין הראשון, ורק החיובים הנוספים הם מחמת הקניין החדש, ומאחר שהחיובים שהיו בו קודם, עדיין הם מחמת המשיכה הראשונה, אם היו בעליו עמו באותה שעה, פטור מכל חיוביו, כדין בעליו עמו. [וייל"ע למה לא הסתפקו, שמא רק לעניין גנבה ואבדה יהיה פטור, אבל לעניין אונס יהיה חייב].

ספק לעניין שאל שכר ושאל או שכר שאל ושכר

לפי פירוש רש"י, אם נאמר שחיוב שאלה שאחר השכירות, אינה מחמת משיכת השכירות, עדיין יש להסתפק אם קודם השכירות היתה שאלה, האם השאלה האחרונה היא המשך השאלה הראשונה, או שכל שאלה שאחר שכירות קניין חדש הוא. וכן יש להסתפק בשכירות שאלה ושכירות.

ולפי פירוש התוס', אם נאמר שחיוב שאלה שאחר השכירות אינה מחמת משיכת השכירות, פשוט שגם אם קדם לשכירות עוד שאלה הדין כן, ולא הסתפקו בגמרא אלא אם נאמר שמשיכת שכירות או שאלה מועילה לשאלה ולשכירות שאחריהם, [כלומר שבשני הספיקות הראשונים הדין הוא] שאם הראשונה היתה בבעלים, גם על השניה פטור, עדיין יש להסתפק אם רק כשהן סמוכות זו לזו, הדין כן, או אף כשהיתה המשיכה בבעלים מוקדמת לדבר הקודם.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות ©

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית